

Position paper Arierang ten behoeve van rondetafelgesprek Interlandelijke adoptie 24 mei 2017.

Arierang is een vereniging voor Koreaans geadopteerden in Nederland. Arierang stelt zich ten doel om de belangen te behartigen van Koreaans geadopteerden in de ruimste zin des woords. Arierang bestaat sinds 1991 en is het centrale punt waar Koreaans geadopteerden relevante informatie kunnen vinden en vragen over Korea, adoptie en andere gerelateerde zaken. Arierang maakt tevens deel uit van ICAA (International Korean Adoptee Associations).

In de discussie die deze middag gevoerd wordt, staat interlandelijke adoptie centraal. Vanuit het bestuur van de vereniging Arierang willen wij hier graag ook een bijdrage aan leveren. Wij zullen deze position paper zo objectief mogelijk benaderen, om niet alleen recht te doen aan alle leden binnen onze vereniging, maar ook aan alle Koreaans geadopteerden in Nederland. Het is niet mogelijk, noch onze intentie om namens alle geadopteerde Koreanen te spreken.

Standpunten

Het onderwerp dat vanmiddag centraal staat in de discussie is een onderwerp wat vele kanten heeft en waarover grote verschillen bestaan ten aanzien van beleving, gevoelens, meningen en standpunten. Ook binnen onze vereniging wordt duidelijk dat het niet mogelijk is om van één mening te spreken. Er zijn veel voorbeelden te geven van geadopteerden die geen negatieve ervaring ondervinden van het geadopteerd zijn, maar er zijn ook geadopteerden die hun leven lang gebukt gaan onder geadopteerd zijn. Hiermee kan gesteld worden dat 'de geadopteerde' niet bestaat en dat het eigenlijk niet mogelijk om vanuit de geadopteerden met één gelijklozend standpunt te komen.

Een standpunt dat wel breed wordt gedragen, is dat het belang van het kind leidend moet zijn bij de afwegingen van interlandelijke adoptie en dat interlandelijke adoptie een laatste alternatief (ultimum remedium) zou moeten zijn. Ondanks dat dit standpunt door alle belanghebbenden breed gedragen wordt, ontstaat hierover discussie. En wel bij de interpretatie van dit standpunt. Wat is in belang van het kind en wanneer is interlandelijke adoptie het laatste redmiddel?

Belang van het kind

In welk geval wordt het belang van het kind gediend bij interlandelijke adoptie. Is hier een standaard stelregel voor te vinden. In de praktijk merken we vaak dat hier vele factoren op microniveau een rol bij spelen, zoals:

- De persoonlijkheid van de geadopteerde,
- De mate van verschillen tussen de cultuur van het biologische land en de cultuur van het land waar de geadopteerde naar toe gaat,
- De situatie van het gezin waar de geadopteerde terechtkomt,
- De geschiedenis van de geadopteerde
- De geschiedenis van de adoptieouders
- De mate waarin de geadopteerde en de adoptieouders qua persoonlijkheid bij elkaar passen
- De mate waarin een geadopteerde zich kan aanpassen aan de nieuwe situatie

Wat uit deze, niet limitatieve, opsomming afgeleid kan worden, is dat het op macroniveau zeer moeilijk zal zijn om in regels vast te leggen wanneer interlandelijke adoptie in het belang is van het kind.

Wat ook een rol speelt bij het belang van het kind betreft het referentiekader waarmee naar dit belang gekeken wordt. Er wordt in Nederland vaak vanuit de Nederlandse standaarden naar het belang van het kind gekeken en vaak is economische welvaart een belangrijk argument ten faveure van interlandelijke adoptie.

De mogelijkheden van kinderen (geadopteerden) binnen Nederland om zich te kunnen ontplooiën zijn zeer groot. Vaak vele malen groter dan de mogelijkheden van kinderen uit de landen van herkomst. Nu is de vraag of de prijs die door de geadopteerden betaald wordt voor deze economische welvaart in verhouding staat tot de verkregen welvaart. Want de prijs die betaald wordt, is groot en er zijn veel personen die de prijs als te groot ervaren. Dit zijn niet alleen de 'overduidelijke' probleemgevallen. Ook geadopteerden waar het adoptieproces ogenschijnlijk soepel is verlopen en die voor de buitenwereld prima geïntegreerd lijken, kunnen de ervaring hebben dat de prijs die zij betalen zeer hoog is. Er wordt afstand gedaan van de biologische familie, het land van herkomst wordt verlaten en normen en waarden vanuit het moederland worden niet of onvoldoende meegekregen.

Daarnaast zijn er natuurlijk ook geadopteerden die geen noemenswaardige problemen ervaren bij de adoptie en het standpunt innemen dat interlandelijke adoptie het beste alternatief voor hen was.

Een ander punt is dat in de Westerse landen adopteren regelmatig pas een optie wordt bij blijvende kinderloosheid. Dit suggereert niet perse dat adoptieouders niet het beste met een kind voor hebben, maar vervult primair een behoefte om ouder te worden en niet perse altijd ook een behoefte om voor een kind te zorgen. Adoptie zou primair moeten gaan over het vinden van ouders voor een kind en niet andersom.

Laatste redmiddel

In artikel 21 van het 'Verdrag inzake de rechten van het kind' is nadrukkelijk opgenomen dat interlandelijke adoptie alleen kan worden overwogen als andere oplossing voor zorg van het kind, indien het kind niet in een pleeg- of adoptiegezin kan worden geplaatst en op geen enkele passende wijze kan worden verzorgd in het land van herkomst.

Deze formulering geeft nadrukkelijk aan dat interlandelijke adoptie alleen als 'laatste redmiddel' kan worden overwogen. Gezien de ervaringen uit het verleden, maar ook de ervaringen in de huidige tijd, leert ons dat in de landen van herkomst deze mogelijkheden onvoldoende onderzocht en de afwegingen onvoldoende gemaakt worden. De afwegingen die wel een rol spelen zijn vaak onvoldoende inzichtelijk en kunnen gebaseerd zijn op overtuiging, geloof, financiële impulsen of andere gronden.

Het is voor de geadopteerden zeer onduidelijk welke rol de Nederlandse instanties en adoptieorganisaties spelen in dit proces. Aan de ene kant worden de procedures voor adoptie steeds langer en complexer in een poging zorgvuldig te werk te gaan. Deze procedures gaan met name over de beoordeling of aspirant adoptieouders geschikt zijn om een kind te adopteren. Aan de andere kant is onduidelijk welke rol de adoptieorganisaties spelen bij de beoordeling of interlandelijke adoptie daadwerkelijk het laatste redmiddel is voor het betreffende kind. Indien de adoptieorganisaties niet in staat zijn om een dergelijk oordeel te geven, is het ook niet transparant welke maatregelen genomen worden om hier wel een oordeel over te kunnen vormen.

Door het gebrek aan transparantie inzake de beoordeling of interlandelijke adoptie als 'laatste redmiddel' wordt ingezet, ontstaat een vacuüm waarin daadwerkelijk een risico ontstaat dat interlandelijke adoptie een aanzuigende werking heeft. De aanzuigende werking kent weer verschillende oorzaken, zoals:

- Informatievoorziening richting de afstandsouders
- Wet- en regelgeving binnen de landen van herkomst
- Wet- en regelgeving binnen de landen waar de kinderen uiteindelijk geplaatst worden
- Financiële stromen die gepaard gaan bij interlandelijk adoptie

Aandachtspunten

Het bestuur van Arierang zou graag aandacht vragen voor de hiervoor genoemde argumenten bij het rondetafelgesprek. Gesteld kan worden dat het lastig is om op macroniveau regels vast te leggen en afspraken met elkaar te maken, terwijl de beleving op microniveau wordt ervaren. De ervaringen op microniveau zijn van zoveel verschillende factoren afhankelijk dat er slechts gesproken kan worden van richting, waarin mogelijk slechts een (kleine) meerderheid zich herkent.

Wat wel gesteld kan worden, is dat meer aandacht nodig is voor het naleven van artikel 21 lid b van het Verdrag inzake de rechten van het kind. Bij elke interlandelijk adoptie zou de vraag 'is interlandelijke adoptie daadwerkelijk het laatste redmiddel' nadrukkelijker gesteld en beantwoord moeten worden. Hierin zouden ook de adoptieorganisaties in Nederland meer nadruk op moeten leggen. Als gevolg van dit beleid zal waarschijnlijk het aantal interlandelijke adopties afnemen, maar de zorgvuldigheid zal hier zeker mee verhoogd worden.